

بررسی تأثیر برنامه مدرسه رادیویی (مدیریت مرغداری گوشتی) بر سطح دانش فنی مرغداران استان ایلام

محمدباقر آرایش^۱، قادر فتاحی^۲ *

۱. دکتری، کشاورزی، استادیار، گروه کشاورزی، دانشگاه آزاد اسلامی مرکز ایلام، ۰۹۱۸۳۴۱۰۴۵۱، Arayesh.b@gmail.com
۲. دانشجو دکتری رشته ترویج آموزش کشاورزی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایلام، ۰۹۱۸۸۴۱۳۷۹۲، rezafatahi3792@gmail.com

چکیده

در جهان امروز آموزش یکی از ارکان اساسی نیل به توسعه پایدار به حساب می‌آید. یکی از ابزار رشد بخش دامداری، افزایش عملکرد محصول و تولید در بخش دامداری است. در این رابطه از مهمترین ابزار سطح سواد و دانش فنی دامداران است که در مجتمع‌های آموزشی جهاد کشاورزی توجه ویژه‌ای به آن می‌شود. مطالعه‌ی حاضر با هدف بررسی تأثیر مدرسه رادیویی بر سطح دانش فنی مرغداران در استان ایلام انجام شده است. روش تحقیق مطالعه‌ی حاضر توصیفی-تحلیلی می‌باشد. نتایج مطالعه‌ی حاضر نشان می‌دهند که اجرای برنامه‌ی مدرسه رادیویی (مدیریت مرغ گوشتی) تأثیر مثبت و معناداری بر بهبود سطح دانش فنی مرغداران گوشتی در استان ایلام دارد. همچنین توان مجری برنامه‌ی رادیویی و مهارت آموزشی کارشناسان مرتبط در این برنامه‌ها تأثیر مثبت و معناداری بر دانش فنی مرغداران گوشتی در استان ایلام دارد. همچنین زمان پخش برنامه‌های رادیویی و محتوای این برنامه‌ها تأثیر معناداری بر سطح دانش فنی مرغداران گوشتی در استان ایلام دارد.

واژگان کلیدی: برنامه مدرسه رادیویی، دانش فنی، مرغداران استان ایلام.

مقدمه

در کشور ما آموزش در بخش‌های گوناگون به ویژه در بخش کشاورزی اهمیت بیشتری دارد. زیرا تنوع اقلیم، تعداد رشته‌های تحصیلی در این بخش تنوع نظام‌های بهره‌برداری، ظرفیت بالای اشتغال و وجود منابع غنی از یک سو و بالا بودن سن و پایین بودن سواد شاغلان بازده کم تولید و بهره‌برداری از محصولات کشاورزی از سوی دیگر ضرورت اتخاذ تدابیر لازم در بخش کشاورزی را ایجاب می‌کند. یکی از ابزار رشد بخش دامداری، افزایش عملکرد محصول و تولید در بخش دامداری است. در این رابطه از مهمترین ابزار، سطح سواد و دانش فنی دامداران است که در مجتمع‌های آموزشی جهاد کشاورزی، توجه ویژه‌ای به آن می‌شود.

تاکنون برنامه‌های زیادی جهت بهبود مدیریت مزارع تدوین شده اند که یکی از این برنامه‌ها، برنامه‌ی مدرسه رادیویی می‌باشد که بنا بر گمازنه‌های موجود می‌تواند نقش مهمی در ارتقای سطح دانش فنی مرغداران ایفا کند (حیاتی، ۱۳۷۴). برنامه‌ی مدرسه رادیویی به دلیل عدم دسترسی مرغداران به کارشناسان مربوطه معمولاً مورد استقبال مدیران و پرورش دهندگان مرغ گوشتی قرار می‌گیرد که در این میان تأثیر این برنامه‌ها در مناطق محروم و محدودی مانند استان ایلام نمود بیشتری دارد. از فاکتورهای مهم برنامه مدرسه رادیویی می‌توان به سطح دانش فنی مجری برای طرح سوالات مرتبط از کارشناس، زمان پخش برنامه مدرسه رادیویی، محتوای کاربردی آن و... اشاره کرد. بنابراین مطالعه‌ی حاضر در تلاش است تا با بررسی تأثیر برنامه‌ی مدرسه رادیویی بر سطح دانش فنی مرغداران گوشتی گام موثری در این راستا بردارد. همانطور که نتایج مطالعات پیشین نشان می‌دهند آموزش می‌تواند نقش موثری در بهبود مدیریت داشته باشد و یکی از این آموزش‌ها مدرسه رادیویی می‌باشد که می‌تواند با دعوت از کارشناسان مجرب زمینه‌ی دسترسی از راه دور مرغداران را به این کارشناسان فراهم می‌کند. از طرف دیگر استان ایلام به دلیل موقعیت بن بست جغرافیایی، از نظر دسترسی به کارشناس بسیار محدود است و مدرسه رادیویی می‌تواند این مشکل را حل کند.

اهداف و فرضیه های پژوهش

هدف اصلی

بررسی تأثیر برنامه مدرسه رادیویی (مدیریت مرغ گوشتی) بر روی سطح دانش فنی مرغداران در استان ایلام

فرضیه ها

- اجرای برنامه‌ی مدرسه رادیویی (مدیریت مرغ گوشتی) تاثیر مثبت و معناداری بر بهبود سطح دانش فنی مرغداران گوشتی در استان ایلام دارد.
- توان مجری برنامه‌ی رادیویی و مهارت آموزشی کارشناسان مرتبط در این برنامه‌ها تاثیر مثبت و معناداری بر دانش فنی مرغداران گوشتی در استان ایلام دارد.
- زمان پخش برنامه‌های رادیویی و محتوای این برنامه‌ها تاثیر معناداری بر سطح دانش فنی مرغداران گوشتی در استان ایلام دارد.

روش تحقیق

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی است. در پژوهش‌های توصیفی عموماً از روش‌های مطالعه کتابخانه‌ای و بررسی متون و محتوای مطالب و نیز روش‌های میدانی نظیر پرسشنامه، مصاحبه و مشاهده استفاده می‌شود. جامعه آماری مطالعه حاضر عبارت از شامل کلیه مرغداران گوشتی در استان ایلام می‌باشد که تعداد ۶۰ نفر از آنان بصورت تصادفی به عنوان نمونه‌ی آماری انتخاب شدند و مورد بررسی قرار گرفتند. داده‌ها به دوصورت مشاهده‌ای و میدانی گردآوری شدند. پس از جمع آوری داده‌ها، در قالب برنامه‌ی SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرند و از یافته‌های آن جهت تایید یا رد فرضیات استفاده می‌گردد.

مدرسه رادیویی

مدرسه رادیویی برنامه ایست ترکیبی که در قالب با گزارش، کارشناسی، پیام‌های مردمی و... با هدف آموزش، اطلاع رسانی و ترویج کشاورزی با مشارکت جهاد کشاورزی تهیه و پخش می‌گردد. برنامه‌های مدرسه رادیویی جزء رسانه‌های شنیداری و نوشتاری است و نوشتاری است پس از طی مراحل تهیه متن فنی، ویرایش و طراحی متن در قالب تهیه نشریات مدرسه رادیو تلویزیونی انجام می‌شود مراحل تهیه نشریه مانند مراحل تهیه رسانه نوشتاری میباشد. ثبت نام فراگیران و تهیه و ضبط برنامه هم در مرحله بعدی می‌باشد و برنامه در یک ساعت مشخص پخش می‌گردد (دهقان، ۱۳۸۳).

دانش فنی

«دانش فنی» مخلوط سیالی از تجربیات، ارزش‌ها، اطلاعات موجود و نگرش‌های کارشناسی نظام یافته است که چارچوبی برای ارزشیابی و بهره‌گیری از تجربیات و اطلاعات جدید به دست می‌دهد. دانش فنی، در ذهن به وجود آمده و به کار می‌رود. دانش فنی در سازمان‌ها نه تنها در مدارک و ذخایر بلکه در رویه‌های کاری، فرایندهای سازمانی، اعمال و هنجارها مجسم می‌شود. دانش فنی در خود مردم وجود دارد و بخشی از پیچیدگی ندانسته‌های انسانی است. ما گرچه به طور سنتی، سرمایه‌ها را مشخص و ملموس می‌دانیم، اما سرمایه‌ی دانش فنی را نمی‌توان به راحتی تعریف کرد. درست مشابه ذره اتمی که می‌تواند موج یا ذره باشد، بسته به اینکه دانشمندان چگونه وجود آن را دنبال کنند. دانش فنی به شکل‌های پویا و نیز انباشته و ایستا قابل تصور است (رحمان سرشت، ۱۳۷۹). دانش فنی از اطلاعات و اطلاعات از داده‌ها ریشه می‌گیرند. تبدیل اطلاعات به دانش فنی در عمل بر عهده خود بشر است. با نگرش فراتری به این موضوع، آشکار می‌شود که معمولاً «دانش فنی پایه» عامل تمایز بین داده، اطلاعات و دانش فنی است. این یکی از دلایلی است که در محیط و فضای متکی به دانش فنی، برخی موسسات یا شرکت‌ها می‌توانند همچنان برتری‌های اقتصادی و رقابتی خود را حفظ کنند. «کوهن» و «لونیتال» در مباحث خود، این حقیقت را تشریح می‌کنند که گسترش دانش فنی منوط به شور و هیجان یادگیری و دانش فنی پیشین است. به عبارت دیگر، دانش فنی اندوخته شده عامل موثری در افزایش واکنش و فراگیری سهل‌تر مفاهیم است. بنابراین، دانش فنی ترکیب سازمان یافته‌ای است از «داده‌ها» که از طریق قوانین، فرایندها و عملکردها و تجربه حاصل آمده است. به عبارت دیگر، «دانش فنی» معنا و مفهومی است که از فکر پدید آمده است و بدون آن اطلاعات و داده تلقی می‌شود. تنها از طریق این مفهوم است که «اطلاعات» حیات یافته و به دانش فنی تبدیل می‌شوند (دین پناه و همکاران، ۱۳۸۴).

بحث و بررسی

میزان آموزش از طریق مدرسه رادیویی (ساعت)

همانطور که در جدول پایین مشاهده می‌شود، بیشترین فراوانی میزان آموزش از طریق مدرسه رادیویی مربوط به آموزش ۱۵ ساعت به بالا با فراوانی ۳۴ نفر برابر با ۵۶٫۷ درصد و کمترین فراوانی نیز مربوط به میزان آموزش زیر ۵ ساعت با فراوانی ۶ نفر برابر با ۱۰٫۰ درصد می‌باشد.

شکل ۱- توزیع فراوانی میزان آموزش از طریق مدرسه رادیویی

میزان آموزش	فراوانی	درصد معتبر	درصد تجمعی
-------------	---------	------------	------------

زیر ۵ ساعت	۶	۱۰,۰	۱۰,۰
۵-۱۰ ساعت	۸	۲۳,۳	۱۳,۳
۱۱-۱۵ ساعت	۱۲	۴۳,۳	۲۰,۰
۱۵ ساعت به بالا	۳۴	۵۶,۷	۱۰۰

بررسی فرضیه های پژوهش

فرضیه ۱. توان مجری برنامه های رادیویی تاثیر مثبت و معناداری بر دانش فنی مرغداران گوشتی در استان ایلام دارد. نتایج در جدول زیر نشان می دهد که با توجه به مقدار $p = 0.25$ و $Sig = 0.02$ می توان گفت که بین توان مجری برنامه های رادیویی و دانش فنی مرغداران گوشتی استان ایلام رابطه معنی داری در سطح ۹۵ درصد اعتماد وجود دارد. لذا فرض تحقیق مبنی بر وجود رابطه تایید می گردد.

شکل ۲- ضریب همبستگی متغیرهای توان مجری برنامه های رادیویی و دانش فنی مرغداران گوشتی استان ایلام

متغیر اول	متغیر دوم	p	P- VALUE
توان مجری برنامه های رادیویی	دانش فنی مرغداران	۰.۲۵	۰.۰۲

فرضیه ۲. زمان پخش برنامه های رادیویی تاثیر مثبت و معناداری بر دانش فنی مرغداران گوشتی در استان ایلام دارد. برای سنجش رابطه بین متغیرهای زمان پخش برنامه های رادیویی و دانش فنی مرغداران گوشتی استان ایلام از ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده شده است. نتایج در جدول زیر نشان می دهد که با توجه به مقدار $p = 0.02$ و $Sig = 0.43$ می توان گفت که بین زمان پخش برنامه های رادیویی و دانش فنی مرغداران گوشتی استان ایلام رابطه معنی داری وجود ندارد. لذا فرض تحقیق مبنی بر وجود رابطه رد می گردد.

شکل ۳- ضریب همبستگی متغیرهای زمان پخش برنامه های رادیویی و دانش فنی مرغداران گوشتی استان ایلام

متغیر اول	متغیر دوم	p	P- VALUE
زمان پخش برنامه های رادیویی	دانش فنی مرغداران	۰.۰۲	۰.۴۳

فرضیه ۳. محتوای برنامه ی رادیویی تاثیر مثبت و معناداری بر دانش فنی مرغداران گوشتی در استان ایلام دارد. نتایج نشان می دهد که با توجه به مقدار $p = 0.23$ و $Sig = 0.04$ می توان گفت که بین محتوای برنامه ی رادیویی و دانش فنی مرغداران گوشتی استان ایلام رابطه معنی داری در سطح ۹۵ درصد اعتماد وجود دارد. لذا فرض تحقیق مبنی بر وجود رابطه تایید می گردد.

شکل ۴- ضریب همبستگی بین متغیرهای محتوای برنامه ی رادیویی و دانش فنی مرغداران گوشتی استان ایلام

متغیر اول	متغیر دوم	p	P- VALUE
زمان پخش برنامه های رادیویی	دانش فنی مرغداران	۰.۲۳	۰.۰۴

فرضیه ۴. مهارت های آموزشی کارشناسان برنامه ی رادیویی تاثیر مثبت و معناداری بر دانش فنی مرغداران گوشتی در استان ایلام دارد. نتایج نشان می دهد که با توجه به مقدار $p = 0.38$ و $Sig = 0.01$ می توان گفت که بین مهارت های آموزشی کارشناسان برنامه ی رادیویی و دانش فنی مرغداران گوشتی استان ایلام رابطه معنی داری در سطح ۹۹ درصد اعتماد وجود دارد. لذا فرض تحقیق مبنی بر وجود رابطه تایید می گردد.

شکل ۵- ضریب همبستگی بین متغیرهای مهارت های آموزشی کارشناسان برنامه ی رادیویی و دانش فنی مرغداران گوشتی استان ایلام

متغیر اول	متغیر دوم	p	P- VALUE
مهارت های آموزشی کارشناسان برنامه ی رادیویی	دانش فنی مرغداران	۰.۳۸	۰.۰۱

نتیجه گیری

مدیریت مزارع پرورش مرغ گوشتی یکی از مهمترین فاکتورها جهت بهبود کمی و کیفی محصولات می باشد. یکی از ابزار رشد بخش دامداری، افزایش عملکرد محصول و تولید در بخش دامداری است. در این رابطه از مهمترین ابزار، سطح سواد و دانش فنی دامداران است که در مجتمع های آموزشی جهاد کشاورزی، توجه ویژه ای به آن می شود. تاکنون برنامه های زیادی جهت بهبود مدیریت مزارع تدوین شده اند، یکی از برنامه های تدوین شده، برنامه ی مدرسه رادیویی می باشد. برنامه ی مدرسه رادیویی به دلیل عدم دسترسی مرغداران به کارشناسان مربوطه معمولاً مورد استقبال مدیران و پرورش دهندگان مرغ گوشتی قرار می گیرد که در این میان تاثیر این برنامه ها در مناطق محروم و محدودی مانند استان ایلام

نمود بیشتری دارد. از فاکتورهای مهم برنامه مدرسه رادیویی می‌توان به سطح دانش فنی مجری برای طرح سوالات مرتبط از کارشناس، زمان پخش برنامه مدرسه رادیویی، محتوای کاربردی آن و... اشاره کرد. نتایج این پژوهش بیانگر آن است که براساس جدول ضرایب، مقدار معنی‌داری برابر با ۰.۰۴۲ و کمتر از ۰.۰۵ است. بنابراین فرضیه پژوهش تأیید شده و توان مجری برنامه رادیویی تأثیر مثبت و معناداری بر دانش فنی مرغداران گوشتی در استان ایلام دارد. ضریب بتا نیز برابر با ۰.۲۶۴ است این بدان معنا است که ۴.۲۶ درصد از تغییرات دانش فنی مرغداران گوشتی در استان ایلام توسط متغیر "توان مجری برنامه رادیویی" قابل تبیین است. فرضیه دوم بانگر آن است که مقدار معنی‌داری برابر با ۰.۰۹۵۹ و بیشتر از ۰.۰۵ است. بنابراین فرضیه دوم پژوهش رد می‌شود و زمان پخش برنامه‌های رادیویی تأثیر مثبت و معناداری بر دانش فنی مرغداران گوشتی در استان ایلام ندارد. در فرضیه سوم مقدار معنی‌داری برابر با ۰.۰۴۸ و کمتر از ۰.۰۵ است. بنابراین این فرضیه تأیید شده و محتوای برنامه‌های رادیویی تأثیر مثبت و معناداری بر دانش فنی مرغداران گوشتی در استان ایلام دارد. ضریب بتا نیز برابر با ۰.۲۵۷ است این بدان معنا است که ۲۵.۷ درصد از تغییرات دانش فنی مرغداران گوشتی در استان ایلام توسط متغیر "محتوای برنامه‌های رادیویی" قابل تبیین است. در فرضیه چهارم مقدار معنی‌داری برابر با ۰.۰۰۴ و کمتر از ۰.۰۵ است. بنابراین این فرضیه نیز تأیید می‌گردد و محتوای برنامه‌های رادیویی تأثیر مثبت و معناداری بر دانش فنی مرغداران گوشتی در استان ایلام دارد. ضریب بتا نیز برابر با ۰.۳۶۷ است این بدان معنا است که ۷.۳۶ درصد از تغییرات دانش فنی مرغداران گوشتی در استان ایلام توسط متغیر "مهارت‌های آموزشی کارشناسان برنامه رادیویی" قابل تبیین است. با توجه نتایج آزمون فرضیه‌های فرعی پژوهش می‌توان نتیجه گرفت که اجرای برنامه رادیویی (مدیریت مرغ گوشتی) تأثیر مثبت و معناداری بر بهبود سطح دانش فنی مرغداران گوشتی در استان ایلام دارد.

منابع

- حیاتی، و. (۱۳۷۴). سازه‌های اجتماعی- اقتصادی موثر بر دانش کشاورزی پایدار و پایداری نظام‌های زراعی در بین گندم کاران استان فارس. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده کشاورزی، دانشگاه شیراز.
- دین پناه، غ. و چیذری، م. و موحد محمدی، ح. (۱۳۸۴). تأثیر مزارع نمایشی بر دانش فنی گندمکاران. (مطالعه موردی در شهرستان اصفهان). مجله علوم کشاورزی ایران، ۳۱۹-۳۲۲.
- دهقان، م. (۱۳۸۳). مکانیزاسیون کشاورزی در یک نگاه، (ارزیابی برنامه اول و دوم و سوم). ماهنامه علمی، اقتصادی و انتقادی کشاورزی، ۲۰، (۳۰۰).
- Rahman, M. & Mikuni, H. (1996). *Farmers Attitudes Towards Sustainable Agriculture Issues & Environmental Quality in Selected Area of Bangladesh American Journal of Alternative Agriculture*, 14 (1) , 22-29. 16. Review of Economics and Statistics 1993; 75 (2): 346-352 .

Investigating the effect of program of radio school (managing meat birding) on level of technical knowledge of farmers of Ilam province

Abstract

In today's world of education fundamental to achieving sustainable development comes to the account. One tool livestock sector growth, increase yield and production in the livestock sector. In this regard, the most important tool is education and knowledge of farmers in agricultural training centers placed particular attention to it. This study aimed to investigate the effect of radio school on the level of technical knowledge is poultry farming in Ilam province. The research method used is descriptive analysis. The results show that radio school program (management meat) and a significant positive impact on improving the technical knowledge Poultry in Ilam province. Also be host of the radio and skills related expert training in these programs is significant and positive impact on technical knowledge Poultry is in Ilam province. The radio broadcast time and content of this app has a significant effect on the level of technical knowledge Poultry is in Ilam province.

Keywords: Program radio school, technical knowledge, farmers of Ilam province.